

'Scholier blijft zitten door social media'

De voorpagina van Metro vorige week donderdag

G...
H...
G t d l

JONGEFUNDEERD!

LAURA WISMANS

De aanleiding

Metro schreef afgelopen donderdag op de voorpagina onder de kop 'Scholier blijft zitten door social media' dat social media scholieren zo afleidt dat ze vaker blijven zitten dan vóór de introductie van de smartphone (2007). „Andere pubers stromen door 'het succes van social media' naar een lager onderwijsniveau”, vervolgde de intro op de voorpagina. Binnenin de krant ging het stuk verder, maar cijfers werden niet genoemd. Zijn sociale media en smartphones inderdaad de reden dat kinderen vaker blijven zitten?

Waar is het op gebaseerd?

Metro haalde haar beweringen uit het afgelopen vrijdag verschenen boek *Focus! Over sociale media als grote afleider* van Justine Pardoën, de hoofdredacteur van *Ouders Online*. In de eerste paragraaf van het eerste hoofdstuk legt Pardoën direct de link tussen zittenblijven en sociale media: „Begin 2012 kwam de Onderwijsinspectie met het nieuws dat het aantal zittenblijvers de afgelopen vier jaar enorm is gestegen. Dat is dus precies de periode – van 2008 tot 2012 – dat kinderen massaal de sociale media omarmd hebben en ze daar mobiel toegang toe kregen. Toeval? Ik denk het niet.” Verderop in het boek wordt zittenblijven een risico van het gebruik van sociale media genoemd. Ook wordt zittenblijven als gevolg van sociaal mediagebruik neergezet.

Pardoën laat weten dat zij geen onderzoek gedaan of gepresenteerd heeft. „Het is een boek voor opvoeders over hoe je jongeren leert reflecteren op hun mediagebruik.” In het boek staat ook geen onderzoek genoemd om de bewering dat sociale media ervoor zorgt dat meer jongeren blijven zitten, te staven. Wel wordt genoemd dat er onderzoek gaande is: „De Onderwijsinspectie kondigde een onderzoek aan naar de oorzaak. Resultaten zijn er nog niet. Maar ik stel voor dat we daar niet op gaan zitten wachten (...).”

En, klopt het?

In het *Onderwijsverslag 2011* van de Inspectie van het Onderwijs staat dat sinds 2008 – ook de termijn die Pardoën in haar boek aanhaalt – het percentage zittenblijvers inderdaad is toegenomen, bij het vmbo kadergerichte leerweg (kl) jaar 3 en bij vwo jaar 5 zelfs flink. Bij het bekijken van een langere termijn, vanaf 2006, ziet het beeld er iets minder dramatisch uit. Het percentage zittenblijvers in 2008 van het vmbo kl jaar 3 en vwo jaar 5 was incidenteel laag – waardoor je, als je vanaf 2008 tot 2011 rekt, een flinke stijging ziet. De percentages van 2007 en 2009 verschillen niet enorm van elkaar. Niettemin is er wel sprake van een stijging, op alle niveaus en leerjaren. Wat is hiervan de oorzaak?

In het antwoord op een Kamervraag over zittenblijven in het basisonderwijs schreef toenmalig minister van Onderwijs Marja van Bijsterveldt afgelopen mei dat zij nader onderzoek zou laten doen naar de oorzaken van zittenblijven. Navraag bij de Inspectie van het Onderwijs of er wellicht al voorlopige onderzoeksresultaten zijn, levert niets op. De woordvoerder van de inspectie geeft aan dat er op dit moment geen specifiek onderzoek naar dit onderwerp loopt.

Ook onder meer onderzoekers Rolf van der Velden van het Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt (ROA), die onderzoek deed naar het schoolsucces van jongens en meisjes in havo en vwo en Frans Jacobs, die binnenkort een proefschrift publiceert over jongeren, sociale media en onderwijs, kunnen ons niet verder helpen. In Nederland is er wel onderzoek gedaan naar de effectiviteit van zittenblijven, maar niet naar de oorzaken ervan. Ook is er geen buitenlands onderzoek bekend dat schrijft over samenhang tussen zittenblijven en het gebruik van sociale media en/of smartphones. De onderzoekers betwijfelen of je zo stellig kunt zeggen dat sociale media zorgen voor zittenblijven.

Er zijn met hetzelfde gemak andere 'oorzaken' van zittenblijven te noemen, zeggen zowel de onderzoekers als de inspectie. Zo neemt het aantal kinderen dat naar de havo en het vwo gaat al tijden toe. Dit kan komen doordat steeds meer ouders zelf hoger onderwijs genoten hebben, er is een correlatie tussen het opleidingsniveau van ouders en kinderen. Maar ook vinden veel ouders het belangrijk dat hun kinderen hoog onderwijs volgen, waardoor ze misschien te hoog inzetten, wat (meer) zittenblijven tot gevolg heeft. Een tweede oorzaak kan zijn dat per 2012 de eisen bij de eindexamens strenger zijn geworden. Scholen laten vermoedelijk liever iemand in het jaar voor het eindexamen doubleren dan dat zij voor het eindexamen zakken. Dat kan van invloed zijn op de percentages zittenblijvers in 2011 en van de komende jaren.

Ook deze mogelijkheden zijn echter niet onderzocht. Geen van de geraadpleegde onderzoekers kan dus uitsluitend geven of in de richting van onderzoek wijzen dat dat wel kan.

Conclusie

Metro schreef op de voorpagina dat social media scholieren zo afleidt dat zij vaker blijven zitten. De bron voor het stuk was een boek van *Ouders Online*-hoofdredacteur Justine Pardoën waarin sociale media een risico en zelfs de oorzaak van zittenblijven worden genoemd. Deze beweringen zijn echter niet op onderzoek gestoeld. Onderzoekers die zich bezighouden met onderwijs en/of sociale media kennen ook geen onderzoek dat hier op ingaat. Zij betwijfelen ook of je dit zo stellig kunt zeggen. Er zijn ook andere – eveneens niet onderzochte – oorzaken te bedenken, zoals ouders die hun kinderen graag op een zo hoog mogelijk onderwijsniveau zien. Hoe dan ook, de stelling van *Metro* en Pardoën beoordelen wij als **ongefundeerd**.